

วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ : ภาค ๓ และภาค ๔

อ.อริคม อินทุฤดี
ผู้พิพากษาศาลฎีกา

ชุดที่ ๑

๑. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญ
๒. คดีที่มีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
๓. คดีที่เกี่ยวข้องกับพระราชกำหนด
๔. คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๕. คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
๖. คดีเลือกตั้ง

ภาค ๓ : คดีพิเศษ ในรัฐธรรมนูญ

2

ภาค ๔ สิทธิเสรีภาพ

๑. หลักทั่วไป
๒. สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

3

บทที่ ๑ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน ของสมาชิกรัฐสภา

4

เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา

5

ความหมาย

- เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา (Parliamentary Privilege) หมายถึง สิทธิของสมาชิกรัฐสภาที่จะกล่าวแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ออกเสียงลงคะแนน หรือดำเนินการอื่นในที่ประชุมรัฐสภา โดยบุคคลใดจะนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใดไม่ได้
- มีขึ้นเพื่อให้สมาชิกสภาปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ไม่ต้องห่วงเกรงว่าจะถูกฟ้องเป็นคดีอาญาหรือคดีแพ่งเพราะเหตุจากการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหลักประกันแก่ฝ่ายนิติบัญญัติว่าจะไม่ถูกกลั่นแกล้งโดยฝ่ายบริหาร

6

Bill of Rights, 1689

มาตรา ๘ " ถ้อยคำใดๆที่สมาชิกกล่าวอภิปรายในสภา ย่อมไม่อาจถูกนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวได้ "

7

รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส : มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

สมาชิกรัฐสภาไม่อาจถูกฟ้องร้อง สอบสวน จับกุม คุมขัง หรือถูกพิจารณาคดี อันเนื่องมาจากการแสดงความคิดเห็นหรือการออกเสียงลงคะแนนในขณะปฏิบัติหน้าที่ของตน

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา หมวด ๑ มาตรา ๖

การอภิปราย ตลอดจนการแถลงโต้ตอบของสมาชิกรัฐสภาในระหว่างการประชุมจะได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกฟ้องร้อง

8

พ.ร.บ.ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕

มาตรา ๒๔ " สมาชิกไม่ต้องรับผิดในถ้อยคำใดๆที่ได้กล่าวหรือแสดงความคิดเห็น ในการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุม ผู้ใดผู้หนึ่งจะว่ากล่าวฟ้องร้องเพราะเหตุนั้นหาได้ไม่ "

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๕

มาตรา ๒๗ "ในที่ประชุมแห่งสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดๆในทางแสดงข้อความหรือแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ท่านว่าเป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดๆมิได้

เอกสิทธิ์นี้คุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุมโดยคำสั่งของสภา และคุ้มครองไปถึงบุคคลที่สภาเชิญมาแสดงข้อเท็จจริงหรือออกความเห็นในที่ประชุมด้วย"

11

พัฒนาการของเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญไทย

ช่วงที่ ๑ : พ.ร.บ.ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ.๒๔๗๕ ถึงก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๓๔

เอกสิทธิ์เด็ดขาด

ช่วงที่ ๒ : รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๓๔ ถึงก่อนฉบับปี ๒๕๕๐

เอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด

ช่วงที่ ๓ : รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐, ปี๒๕๕๐ และ ปี ๒๕๖๐

เอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด มีข้อยกเว้น

10

ลักษณะของเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐

๑. เอกสิทธิ์กรณีไม่มีการถ่ายทอดฯ
ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง :
เด็ดขาด

๒. เอกสิทธิ์กรณีมีการถ่ายทอดฯ
ม.๑๒๔ วรรคสอง :
ไม่เด็ดขาด

11

ข้อสังเกต

- กรณีไม่มีการถ่ายทอด ปัจจุบันมีเพียงการประชุมลับ
- คำว่า การถ่ายทอด "ทางอื่นใด" เช่น Facebook Live
- การถ่ายทอด ไม่จำเป็นต้องเป็นการถ่ายทอดสด
- มีคนแอบถ่ายทอดไปนอกสภาผ่านโทรศัพท์มือถือหรือมีคนแอบบันทึกภาพและเสียงไว้แล้วนำไปเปิดนอกสภา เป็นกรณีตาม ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง

12

บุคคลที่ได้รับเอกสิทธิ์ → สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา

ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต : - สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย เพราะมาตรา ๒๖๓ วรรคหนึ่ง ให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาดำรงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

- สมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ได้รับเอกสิทธิ์

13

การกระทำที่ได้รับเอกสิทธิ์ →

- กล่าวถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริง
- แสดงความคิดเห็น
- ออกเสียงลงคะแนน

ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต :

- ต้องเกี่ยวข้องกับกรปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในสภา หากเป็นการกระทำอื่น เช่น ชกตอย สัมภาษณ์สื่อ ไม่ได้เอกสิทธิ์
- ต้องเป็นการกล่าวถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมสภา

14

ตัวอย่างข้อบังคับการประชุม (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗)

ข้อ ๒๔ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมสภา ให้ยกมือขึ้นหันศีรษะเมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน

ข้อ ๕๔ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนดโดยต้องไม่พุ่มเฟิยวนเวียนซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่นหรือใช้ภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่าน หรือนำวัตถุใดๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมสภา เว้นแต่ประธานจะอนุญาต ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๕๕ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดอภิปรายพอสสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นยุติการอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ ๕๔ ก็ตาม

ข้อ ๖๒ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือขึ้นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนนั่งฟังประธาน

15

สถานที่ที่เอกสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง →

- ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
- ที่ประชุมวุฒิสภา
- ที่ประชุมรัฐสภา

ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง

- การกล่าวถ้อยคำหรือแสดงความคิดเห็น ฯ จะต้องกระทำใน**ห้องประชุมสภา และในเวลาที่มีการประชุมสภา**

16

ข้อสังเกต

- หากไม่ใช่ที่ประชุม แม้อยู่ในบริเวณสภาฯ เช่น ห้องแถลงข่าว ห้องโถง ห้องอาหาร ลานจอดรถยนต์ ไม่ได้ได้รับเอกสิทธิ์
- การกล่าวถ้อยคำหรือแสดงความคิดเห็นในเวลาที่ไม่มีการประชุม แม้อยู่ในห้องประชุม ไม่ได้ได้รับเอกสิทธิ์
- ต้องเป็นการกล่าวในที่ประชุมซึ่ง หากเป็นการพูดกระซิบระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง หรือกับบุคคลภายนอก ไม่ได้ได้รับเอกสิทธิ์

17

ผลของเอกสิทธิ์ → **กรณีไม่มีการถ่ายทอดฯ**

ม.๑๒๔ วรรคหนึ่ง :

- ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภาหรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้หนึ่งในทางใด ๆ มิได้

(ม.๑๒๔ ว.หนึ่ง = เอกสิทธิ์เด็ดขาด)

18

เอกสิทธิ์
กรณีไม่มีการถ่ายทอดม.
๑๒๔ วรรคหนึ่ง

➔

เป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาด

- จะฟ้องไม่ได้ตลอดไป แม้สิ้นสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็ฟ้องไม่ได้
- จำกัดเฉพาะการกล่าวถ้อยคำ แลลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น เป็นและออกเสียงลงคะแนนเท่านั้น
- แม้ถ้อยคำที่กล่าวไม่เป็นความจริง ก็ฟ้องไม่ได้ **ฎ.๑๐๒๗/๒๕๒๘**

19

ตัวอย่างเช่น

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติเกี่ยวกับความไม่ชอบมาพากลในการประมุขงานก่อสร้างของกระทรวงแห่งหนึ่งซึ่งไม่มีการถ่ายทอดทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ นายแดง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้านกล่าวในที่ประชุมโดยได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วว่า ตนมีหลักฐานแน่ชัดว่า นายดำ รัฐมนตรี รับเงินจากบริษัทที่ชนะการประมุขงานก่อสร้างในกระทรวงแห่งนั้น โดยนายดำให้นางเขียว ภริยานายดำ เดินทางไปรับเงินด้วยตนเองที่ฮ่องกง ต่อมานายดำและนางเขียวเป็นโจทก์ฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาท และฟ้องนายแดงเป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตน

20

กรณีนี้จะเห็นได้ว่า การประชุมครั้งนี้ไม่มีการถ่ายทอดทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เมื่อนายแดงกล่าวถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวโดยได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร และเป็นเรื่องในวาระที่กำลังประชุมกัน จึงเป็นการกล่าวโดยถูกต้องตามข้อบังคับ นายแดงย่อมได้รับเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ทั้งนายดำและนางเขียวจะฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาทไม่ได้ หรือจะฟ้องนายแดงเป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของตนก็ไม่ได้ และแม้ต่อมา นายแดงสิ้นสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว นายดำและนางเขียวก็ฟ้องไม่ได้

21

ฎ.๑๐๒๗/๒๕๒๘ เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดเชียงราย จำเลยที่ ๑ กล่าวอภิปรายในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๒๕ มีข้อความพาดพิงมาถึงโรงงานสังกะสีไทย โจทก์ในคดีนี้ว่า หลีกเสี่ยงภาษีจำนวน ๓,๐๐๐ กว่าล้านบาท และ ๓๐๐ กว่าล้านบาท โจทก์จึงนำเรื่องดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีแพ่งขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะคำอภิปรายของจำเลยที่ ๑ เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ และเป็นที่ยุติโทษทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของโจทก์ จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้คดีว่า จำเลยที่ ๑ อภิปรายตามข้อมูลที่ได้มา และจำเลยที่ ๑ ได้รับเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกา

22

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยที่ ๑ กล่าวถ้อยคำเช่นนั้น เนื่องจากมีคำสั่งของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘ ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบภาษีร้านค้า (น่าจะ เป็นเพราะมีการไปเรียกเงินจากร้านค้าโดยมิชอบ) แต่จำเลยที่ ๑ เห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เข้าไปตรวจสอบภาษีร้านค้าก็เป็นผลให้มีการเลี่ยงภาษีอากรกันเป็นจำนวนมาก จำเลยที่ ๑ กล่าวพาดพิงถึงโจทก์เพื่อให้รัฐบาลแก้ไขคำสั่งของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ดังนี้ **แม้ข้อความที่จำเลยที่ ๑ อภิปรายจะปรากฏตามพิจารณาว่าไม่เป็นความจริง** เพราะโจทก์เสียภาษีถูกต้องตลอดมาและคำอภิปรายของจำเลยที่ ๑ กระทบกระเทือน และเป็นผลร้ายแก่โจทก์ก็ตาม **แต่จำเลยที่ ๑ ย่อมได้รับเอกสิทธิ์ ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใดไม่ได้** และเอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๒๑ มาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาในระบบประชาธิปไตยได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องคอยพะวงหวั่นเกรงว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด เหตุนี้โจทก์จะนำคดีมาฟ้องร้องว่าจำเลยที่ ๑ ทำละเมิดแก่โจทก์หาได้ไม่

23

ข้อสังเกต

- ๑) จำเลยที่ ๑ ไม่ต้องรับผิดเพราะเอกสิทธิ์ตามมาตรา ๑๑๔ ของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๒๑ เป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาด และคดีนี้ศาลฎีกายังกล่าวถึงเจตนารมณ์ของการให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาในตอนท้ายคำพิพากษาคำด้วย
- ๒) การประชุมอันเป็นเหตุให้เกิดคดีนี้ มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงด้วย และโจทก์ก็ได้ฟ้องกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดเสียงการประชุมเป็นจำเลยที่ ๒ ด้วย ซึ่งหากเหตุคดีนี้เกิดขึ้นภายหลังรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๓๔ มีผลใช้บังคับ ผลคดีในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ อาจจะเปลี่ยนไป เพราะรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๓๔ เปลี่ยนหลักการในเรื่องเอกสิทธิ์เป็นว่า ในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาจะเป็นเอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด สมาชิกรัฐสภาที่กล่าวถ้อยคำพาดพิงผู้อื่นในทางเสียหายอาจถูกฟ้องเป็นคดีอาญาหรือคดีแพ่งได้

ส่วนกรมประชาสัมพันธ์ จำเลยที่ ๒ ในคดีนี้ ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องยืนตามศาลล่างทั้งสองเพราะฟังว่าเป็นการกระทำตามคำสั่งของประธานรัฐสภา **ได้รับนิรโทษกรรมตามพ.ร.บ. มาตรา ๔๔๔ วรรคหนึ่ง**

24

ผลของเอกสิทธิ์

กรณีมีการถ่ายทอดฯ

ม.๑๒๔ วรรคสอง :

- เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้น

(ม.๑๒๔ วรรคสอง = เอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด)

25

เอกสิทธิ์กรณีมีการถ่ายทอดฯ

ม.๑๒๔ วรรคสอง

หากต้องด้วยหลักเกณฑ์

- ถ้อยคำที่กล่าวไปปรากฏนอกบริเวณสภา
- มีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภา

บุคคลภายนอก
ฟ้องได้
เอกสิทธิ์ไม่คุ้มครอง

รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภา
ฟ้องไม่ได้
เอกสิทธิ์ยังคุ้มครอง

เหตุผล : เพราะมีโอกาสชี้แจง
ในสภาอยู่แล้ว

ตัวอย่างเช่น กรณีตามตัวอย่างข้างต้น หากเป็นการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด

นางเขียวยอมฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาและคดีแพ่งได้ เนื่องจากนางเขียวเป็นบุคคลภายนอก มิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสถานนั้น

ส่วนนายคำฟ้องนายแดงเป็นคดีอาญาหรือคดีแพ่งไม่ได้ เพราะนายคำเป็นรัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมในสภาผู้แทนราษฎรในวันนั้น นายแดงยังคงได้รับเอกสิทธิ์ตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสอง

27

ข้อสังเกต

- บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย นอกจากฟ้องผู้กล่าวถ้อยคำพาดพิงเป็นคดีอาญาและคดีแพ่งได้แล้ว ยังขอให้ประธานแห่งสถานนั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม
- ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๒๑๖ วรรคท้าย ให้เลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวัน นับแต่วันที่ประธานสภาเห็นสมควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และส่งให้สมาชิกเพื่อทราบด้วย

28

ปัญหา

- หากรัฐมนตรีหรือสมาชิกที่ถูกพาดพิง ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมจะฟ้องได้หรือไม่
  - ในกรณีของรัฐมนตรี หากเข้าร่วมประชุมสภาฯ ตามมาตรา ๑๒๓ วรรคหนึ่ง ผู้กล่าวพาดพิงรัฐมนตรีน่าจะยังได้รับเอกสิทธิ์ รัฐมนตรีฟ้องไม่ได้ (เพราะรัฐมนตรีมีโอกาสชี้แจงในสภาฯในขณะนั้น)
  - หากรัฐมนตรีไม่ได้เข้าร่วมประชุมสภาฯ ผู้กล่าวพาดพิงน่าจะไม่ได้รับเอกสิทธิ์ รัฐมนตรียังฟ้องได้ (เพราะรัฐมนตรีไม่มีโอกาสชี้แจงในสภาฯในขณะนั้น)
  - ในกรณีของสมาชิกสภาฯ น่าจะถือหลักเดียวกัน

ยังไม่มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

29

บุคคลอื่นที่ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย

๑. ผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา (ม.๑๒๔ วรรคสี่)
๒. บุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เช่น กรรมการธิการ หรือบุคคลที่สภาฯ เชิญมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น (ม.๑๒๔ วรรคสี่)
๓. ผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาฯ ไม่ว่าจะทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสถานนั้น (ม.๑๒๔ วรรคสี่)

๔. รัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาฯ ตามมาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง ตอนท้าย ที่บัญญัติว่า

“...ให้นำความในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาฯ โดยอนุโลม”

31

ตัวอย่างเช่น เมื่อรัฐมนตรีที่อยู่ในที่ประชุมสภาถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายกล่าวหาว่า รับเงินจากบริษัทที่ชนะการประมูลงานก่อสร้าง รัฐมนตรีขอใช้สิทธิพาดพิงลูกขึ้นชี้แจงว่า ตนไม่ได้รับเงินใคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กล่าวหาตนต่างหากที่รับเงินจากบริษัทที่แพ้การประมูลมากกล่าวหาว่าตนทุจริต เพื่อจะให้มีการประมวลใหม่กรณีเช่นนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกพาดพิงผู้นั้นจะฟ้องร้องรัฐมนตรีไม่ได้เช่นกัน

32

ข้อสังเกต

๕. กรรมการของทั้งสองสภาได้เอกสิทธิ์ หากกล่าวถ้อยคำพาดพิงผู้อื่นในทางเสียหาย ในขณะที่มีการประชุมตามมาตรา ๑๒๙ วรรคเจ็ด ที่บัญญัติว่า

“...เอกสิทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงผู้กระทำหน้าที่ (กรรมการ)และผู้ปฏิบัติตามคำเรียก (ของกรรมการ) ตามมาตรานี้ด้วย”

- หากเป็นการประชุมของคณะกรรมการ ในห้องประชุมคณะกรรมการ หากมีกรรมการคนใดกล่าวพาดพิงบุคคลอื่นในทางเสียหาย กรรมการนั้นได้รับเอกสิทธิ์

33

ข้อสังเกต

- สื่อมวลชนที่รายงานข่าวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ไม่ได้รับเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ
- แต่อาจไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท หากพิสูจน์ได้ว่าเป็นการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการค้าเนิ่นการอื่นเปิดเผยในการประชุมโดยสุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ (๔)

34

ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา

35

ความหมายของความคุ้มกัน

- ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา (Parliamentary Immunity) หมายถึง ความคุ้มกันที่รัฐธรรมนูญให้แก่สมาชิกรัฐสภาที่จะไปประชุมตามหน้าที่โดยไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือดำเนินคดีใดๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการไปประชุมสภา เมื่อพ้นเวลาที่ต้องไปประชุมแล้ว ความคุ้มกันจะหมดไป
- ความคุ้มกันมีขึ้นเพื่อให้สมาชิกสภาสามารถทำหน้าที่ในสมัยประชุมโดยไม่ถูกกลั่นแกล้งจากฝ่ายบริหาร โดยการจับ คุมขัง หรือดำเนินคดีเพื่อให้ไม่สามารถไปประชุมสภา

36

รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส
มาตรา ๒๖ วรรคสองถึงวรรคสี่

สมาชิกรัฐสภาจะถูกจับกุม ถูกกระทำด้วยประการใดๆ ให้สูญสิ้นหรือถูกจำกัดอิสรภาพในคดีอาญาได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสภาที่สมาชิกผู้นั้นสังกัดอยู่ การอนุญาตดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมี หากเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือกรณีที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว

การคุมขัง การกระทำใดๆ ให้สูญสิ้นหรือถูกจำกัดอิสรภาพ หรือการดำเนินคดีอาญาต่อสมาชิกรัฐสภาจะต้องระงับไว้ในระหว่างสมัยประชุม หากสภาที่สมาชิกผู้นั้นสังกัดอยู่ร้องขอ

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา หมวด ๑ มาตรา ๖

ในระหว่างสมัยประชุมสภาที่ตนเป็นสมาชิก สมาชิกมีเอกสิทธิ์ที่จะไม่ถูกจับกุมทุกคดี ยกเว้นในความผิดฐานบกพร่องความผิดมหันตโทษ และความผิดต่อความสงบเรียบร้อย

พ.ร.บ.ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๑๗

“ การฟ้องร้องสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรเป็นคดีอาชญาขังโรงเรียน จะต้องได้รับอนุญาตจากสภาก่อน จึงจะฟ้องร้องได้ ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๕

มาตรา ๓๓ ในระหว่างสมัยประชุม ผู้ใดจะฟ้องสมาชิกแห่งสภาในทางอาชญา ท่านว่าศาลจะต้องได้รับอนุญาตจากสภาก่อนจึงพิจารณาได้ และการพิจารณาคดีนั้นต้องมีให้เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุม

อนึ่งการพิจารณาคดีที่ศาลได้กระทำ ไปก่อน มีคำ อ้างว่าผู้ต้องหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ท่านว่าเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๓๔ “ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปกักขัง เว้นไว้แต่จับในขณะกระทำความผิด แต่ต้องรีบรายงานไปยังประธานแห่งสภาและประธานแห่งสภาอาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการกักขังได้ ”

ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๖๐

บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง

ม.๑๒๕ วรรคหนึ่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกวุฒิสภา

ข้อสังเกต : - ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญมีให้เฉพาะสมาชิกสภา ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังเช่นเอกสิทธิ์

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับความคุ้มครองกันด้วย ตามมาตรา ๒๖๓ วรรคหนึ่ง

- สมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ได้รับความคุ้มครอง

ช่วงเวลาที่ได้รับคุ้มครองกัน

ม.๑๒๕ วรรคหนึ่ง

ในระหว่างสมัยประชุม

ม.๑๒๑ ถึง ม.๑๒๓

ข้อสังเกต

- ความคุ้มครองกันเป็นเพียงการให้ความคุ้มครองชั่วคราว **ในระหว่างสมัยประชุม** เมื่อพ้นสมัยประชุม ความคุ้มครองจะหมดไป

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

สมัยประชุมสามัญ

- ปีหนึ่งมีสมัยประชุมสามัญ ๒ สมัย มีกำหนดเวลาสมัยละหนึ่งร้อยยี่สิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลาออกไปก็ได้ (ม.๑๒๑ ว.สอง)
- การปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะกระทำได้แต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภา (ม.๑๒๑ วรรคสาม)

สมัยประชุมวิสามัญ

- เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้ (ม.๑๒๒ วรรคสาม)
- ส.ส. และ ส.ว. ทั้งสองสภารวมกัน หรือ ส.ส. มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่ง ในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา (๕๐๐ + ๒๐๐ = ๗๐๐ นาร ๓) มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ (ม. ๑๒๓)

ขอบเขตความคุ้มกัน
ม.๑๒๕ วรรคหนึ่ง

→

- คุ้มครองเฉพาะในคดีอาญา ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่
- แต่จะไม่ให้ความคุ้มครองในคดีแพ่ง
- การกระทำความผิดอาจเกิด ก่อนเป็นสมาชิกสภาฯก็ได้

ลักษณะของความคุ้มกัน : ตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ มี ๓ กรณี

๑. กรณีห้ามจับ คุ่มขังหรือหมายเรียกตัวมาสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา (ม.๑๒๕ วรรค ๑ และ วรรค ๒)
๒. กรณีถูกคุมขังก่อนสมัยประชุม (ม.๑๒๕ วรรค ๓)
๓. กรณีการพิจารณาคดีในระหว่างสมัยประชุม(ม.๑๒๕ วรรค ๓)

๑. กรณีห้ามจับ คุ่มขังหรือหมายเรียกตัวมาสอบสวน ในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม

“มาตรา ๑๒๕ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุ่มขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

(วรรคสอง) ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ข้อสังเกต

- ไปขอทราบข้อกล่าวหาด้วยตนเองที่สถานีตำรวจ ไม่ใช่จับ
- ขอให้ออกหมายจับตาม ป.วิ.พ.ได้
- ขอให้ออกหมายเรียกเป็นพยานได้
- ขอให้ออกหมายค้นบ้านได้ (ม.๑๒๕ วรรคหนึ่ง)

ข้อยกเว้น

- ๑) สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอนุญาต (ม.๑๒๕ วรรค ๑)
  - ต้องให้สภาอนุญาต ประธานสภาไม่มีอำนาจสั่งอนุญาตโดยลำพัง
  - การขอสละความคุ้มกัน ไม่เป็นเหตุให้สภาต้องอนุญาต
- ๒) หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด (ม.๑๒๕ วรรค ๒)
  - จับแล้วต้องรายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน
  - ประธานอาจสั่งให้ปล่อยเพื่อให้มาประชุมสภาได้ (ประธานฯสั่งโดยลำพัง ไม่ต้องขอมติสภา)
  - การสั่งปล่อยเพื่อให้มาประชุมสภา ไม่หมายรวมถึงการมาประชุม คณะกรรมการ

๒. กรณีถูกคุมขังก่อนสมัยประชุม

ม.๑๒๕ วรรคสาม ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันที ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกัน และหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ข้อสังเกต

- ถ้าสมาชิกถูกคุมขังก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกร้องขอ พนักงานสอบสวน หรือศาลต้องปล่อย
- ต้องเป็นเรื่องที่ประธานสภาฯ ร้องขอ สมาชิกร้องขอเองไม่ได้
- ศาลจะสั่งให้มีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้
- คำสั่งปล่อยจะมีผลตั้งแต่วันสั่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม
- ไม่ต้องใช้มติของสภาฯ เช่น การอนุญาตให้จับ คุมขัง เพียงแต่ร้องขอ โดยประธานแห่งสภาฯ เพียงพอแล้ว

(ม.๑๒๕ วรรค ๓)

49

๓. กรณีการพิจารณาคดี

ม.๑๒๕ วรรค ๔ ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอก หรือใน สมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุม สภา

50

หลัก
ในกรณีที่มีการฟ้อง
คดีอาญา
ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือ
ในสมัยประชุม
ศาลพิจารณาคดี
ต่อไปได้

51

เงื่อนไข
ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อ
การที่ผู้นั้นจะมาประชุมสภา

(ม.๑๒๕ วรรค ๔)

ข้อสังเกต

- รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ให้ความสำคัญกับการพิจารณาคดี โดยห้ามการพิจารณาคดีในสมัยประชุม เว้นแต่ สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอนุญาต หรือในกรณีที่เป็นคดีตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งฯ พ.ร.บ. ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยพรรคการเมืองฯ แต่รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ ให้พิจารณาคดีได้ โดยมีเงื่อนไขว่า การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่ผู้นั้นจะต้องมาประชุมสภา เช่น ศาลต้องไม่นัดพิจารณาคดีในวันนั้น
- เงื่อนไขดังกล่าวมีเฉพาะการพิจารณาคดีอาญาเท่านั้น ไม่ใช่ใน คดีแพ่งหรือคดีอื่น เช่น คดีล้มละลาย คดีภาษี คดีแรงงาน นัดพิจารณาคดีในวันประชุมสภาได้

52

- การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ และตาม ป.วิ.อ.ม.๑๗๒ จำเลยไม่จำเป็นต้องไปศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นนี้จึงไม่อยู่ภายใต้ ม.๑๒๕ วรรค ๔ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่จำต้องคำนึงว่าจะเป็นการขัดขวางต่อการที่จำเลยจะไปประชุมสภาหรือไม่
- แต่หากศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่า คดีมีมูล มีปัญหาว่าจะออกหมายเรียกมาศาลในวันนัดสอบคำให้การหรือวันนัดสืบพยานโจทก์ได้หรือไม่ ต้องคำนึงถึง ม.๑๒๕ วรรคสี่ ด้วย

53

- กรณีสมาชิกถูกคณะกรรมการ ป.ช.ชี้มูลความผิดตาม รัฐธรรมนูญ ม.๒๓๔ (๔) และอัยการสูงสุดฟ้องสมาชิกผู้นั้นต่อ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ซึ่งสมาชิกฯ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตาม ม.๒๓๕ วรรคสาม ต้องถือเป็นการไม่มีเหตุขัดขวางการประชุม เพราะไม่ต้องไปประชุมสภา ศาลมีอำนาจพิจารณาคดี ในวันประชุมสภา

54

การสิ้นสุดความคุ้มกัน →

- สมาชิกภาพของสมาชิกสภาสิ้นสุดลง
- มีพ.ร.ฎ.ปิดสมัยประชุม

55

ปัญหา

- กรณีสมาชิกสภาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตาม ม.๒๓๔ วรรคสาม มีปัญหาว่า สมาชิกที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ยังอ้างความคุ้มกันตามมาตรา ๑๒๕ ระหว่างที่ตนหยุดปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่
  - กรณีห้ามจับ คมขังหรือหมายเรียกตัวมาสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหา ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง น่าจะอ้างได้ เพราะยังเป็นสมาชิกสภาอยู่
  - กรณีถูกคุมขังอยู่ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสาม หากถูกคุมขังก็ไม่มีเหตุให้ขอปล่อย เพราะไม่มีหน้าที่ไปประชุมสภา
  - กรณีให้ศาลพิจารณาคดีโดยต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการไปประชุมสภาตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ เมื่อไม่มีหน้าที่ต้องไปประชุมสภา ศาลย่อมนัดพิจารณาคดีไปได้ แม้ตรงกับวันประชุมสภา

56

ความคุ้มกันของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ม. ๒๒๗)

ช่วงเวลาที่ได้รับความคุ้มกัน
ในระหว่างที่

- พ.ร.ฎ. ให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. หรือการเลือก ส.ว.
- ประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ

มีผลใช้บังคับ
เลือกตั้งท้องถิ่นไม่ได้รับความคุ้มกัน

ความคุ้มกันที่ได้รับ
ห้ามมิให้ จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน

ข้อสังเกต

- หากเป็นคดีในชั้นศาล ก.ก.ต.ไม่ได้รับความคุ้มกัน ศาลยังมีอำนาจออกหมายจับหมายจำคุก ก.ก.ต.ได้

57

ข้อยกเว้น

กรรมการการเลือกตั้งไม่ได้รับความคุ้มกัน หากเป็นการจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปสอบสวนโดย

- ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด (ม.๒๒๗ วรรคหนึ่ง)

58

ข้อปฏิบัติ : ในกรณีที่จับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับ หรือคุมขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น เช่น จับตาม ป.วิ.พ.

- ผู้จับต้องรายงานต่อประธาน ก.ก.ต.โดยด่วน
- ประธาน ก.ก.ต. มีอำนาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับหรือถูกคุมขังได้
- แต่ถ้าประธาน ก.ก.ต.เป็นผู้ถูกจับหรือคุมขัง เป็นอำนาจของ ก.ก.ต.เท่าที่มีอยู่

(ม.๒๒๗ วรรคสอง)

59

ปัญหา : Parliamentary Immunity

All are equal Before the Law

60